

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

17 ביוני 2007

**בתום השתלטות החמא"ס על רצועת עזה פיזר
אבו מאזן את ממשלת האחדות והקים ממשלת
חירום המזוהה עם פת"ח. חמא"ס דחה את
המהלך ובזירה הפלסטינית נוצרה עתה מציאות
חדשה של שתי ממשלות, בגדה וברצועה,
הנאבקות על לגיטימיות פנימית וחיצונית**

(עדכני ל-17 ביוני 1400)

השבעת הממשלה החדשה (אלג'זירה, 17 ביוני)

המצב בשטח

1. ב-15 ביוני 2007 השלימו כוחות החמא"ס את כיבושה של הרצועה עם ההשתלטות על "המרובע הביטחוני", אזור במערב העיר עזה, בו מצויים מוקדי כוח מרכזיים: מתחם לשכת הנשיאות; מקום משכנו של אבו מאזן; מפקדות מנגנוני הביטחון ומוסדות שלטון של הרשות הפלסטינית. מפקדות שירותי הביטחון וסמלי הרשות נהרסו ונבזזו על ידי פעילי החמא"ס ותושבים מקומיים. סמיח אל מדהון, מפקד פתחו גדודי אלאקצא ברצועה, נתפס בסמוך לבניין הביטחון המסכל והוצא להורג בלינצ' מתוקשר.

2. במהלך השתלטות החמא"ס על "המרובע הביטחוני" נהרס ונבזז (16 ביוני) ביתו של ערפאת, שהיה סגור מאז עבר לבניין המוקאטעה ברמאללה ב-2001. בזיזת והריסת ביתו של ערפאת, שאמור היה להפך למוזיאון לאומי, מהווה פגיעה קשה באחד מהסמלים המרכזיים של שלטון הרשות הפלסטינית ופת"ח ברצועה. כמו כן נהרס גם ביתו של מחמד דחלאן, סמל שלטוני נוסף. שדורי הטלוויזיה הפלסטינית הממלכתית ("קול פלסטין") פסקו מעזה והם משודרים עתה מראמאללה בלבד.

ניתוח סמלי פת"ח והרשות הפלסטינית: לוחמי חמא"ס דורכים על תמונתו של אבו מאזן (רויטרס, 15 ביוני, צלם: אבראהים אבו מצטפא)

חמא"ס פועל לייצוב המצב ברצועה

3. במהלך סוף השבוע שעבר פחת באופן משמעותי היקף התקריות ברצועה והחיים החלו חוזרים בהדרגה למסלולם. על פי דיווחי כלי התקשורת הפלסטינים מוערך מספר ההרוגים בסבב העימותים הנוכחי בכ-130 אנשים ומספר הפצועים בכמה מאות. כמה מאנשי פת"ח שנתפסו הוצאו להורג. עשרה בכירים בפת"ח ובמנגנוני הביטחון שנעצרו בידי כוחות החמא"ס זכו לחנינה ושחררו.

4. בתום הקרבות פרסה החמא"ס את כוחותיה ברצועה והיא מנסה לייצב את המצב ולהשיב את החיים למסלולם. חשיבות מיוחדת מייחסת החמא"ס להסתייעות במשטרה. אסמאעיל הניה קיים פגישה עם קצינים בכירים במשטרה בה הוחלט כי השוטרים יבצעו סיורים ויסייעו בהשבת החיים למסלולם. דובר משרד הפנים קרא לשוטרים לשוב לתפקידם החל מה-16 ביוני. אבו מאזן מצידו הוציא צו האוסר על המשטרה לשתף פעולה עם החמא"ס. בשלב זה לא ברור האם ובאיזו מידה משתפת המשטרה פעולה עם החמא"ס.

5. במקביל מנסה החמא"ס לכפות מרותה או אף להעביר לשורותיה את אנשי פת"ח ופעילי מנגנוני הביטחון, שהובסו על ידה במהלך הקרבות. במסגרת זאת:

א. ח'אלד אבו הלאל, דובר משרד הפנים, הודיע במסיבת עיתונאים על "היוולדה של פת"ח מחדש, לאחר הקמת ועדה זמנית שתארגן את פת"ח... "(ערוץ אלאקצא, 14 ביוני).

ב. אסלאם שהואן, דובר הכוח המבצע של החמא"ס, קרא ל"חברים הגונים" במנגנוני הביטחון להצטרף לכוח המבצע של החמא"ס (אתר האינטרנט של החמא"ס, 15 ביוני).

ג. ח'אלד אבו הלאל, דובר משרד הפנים, הודיע כי תוקם מועצה עליונה למשטרה ברצועת עזה שבראשה יעמדו עמיד (תא"ל) גיבר וסגנו עקיד

(אל"מ) מאהר אלרמילי (ערוץ אלאקצא, 16 ביוני). זאת במגמה להפעיל באמצעות המועצה העליונה את השוטרים שברצועה.

מעברי הגבול עם ישראל ומצרים

6. בשלב זה נמנע עדיין החמא"ס לתפוס את מעברי ארז וקרני. פעיליו נמצאים במעטפת החיצונית של המעברים ומפקחים על התנועה אליהם. במעברים עצמם לא נמצאים שוטרים ואנשי מנגנוני ביטחון.

7. אל מעבר ארז הגיעו פעילי פת"ח, אנשי מנגנוני הביטחון ואזרחים שנמלטו מאימת החמא"ס, וביקשו להגיע ליהודה ושומרון. ישראל אישרה בשלב זה מעבר לכ-170 אנשים. כמו כן נמלטו כ-200 אנשים למצרים.

פעיל חמא"ס תופס עמדה במכונת השיקוף של מעבר רפיח (רויטרס, 15 ביוני, צלם: אבראהים אבו מצטפא)

8. **מעבר רפיח** עדיין סגור. כוחות החמא"ס השתלטו על המעבר. כמו כן שולט החמא"ס על הציר העובר לאורך הגבול עם מצרים (ציר פילדלפי). **אבו עטיה**, פעיל בזרוע המבצעית של החמא"ס, הודיע כי החמא"ס השתלטה על המוצבים שמסביב למעבר רפיח. הדובר מסר כי מעבר רפיח "ימשיך לפעול באותה דרך ובאותה שיטה" במטרה להבטיח את תנועת הנוסעים. הדובר ציין כי בדעת החמא"ס לפנות למצרים על מנת לפתוח את המעבר (ערוץ אלאקצא, 15 ביוני).

המצב ביהודה ושומרון

9. ביהודה ושומרון ממשיכים אנשי פת"ח לפעול נגד מוסדות ופעילים של החמא"ס. במסגרת זאת בוצעו:

א. חטיפות ומעצרים נרחבים של פעילי חמא"ס בדרגים שונים בערי הגדה (מרביתם שוחררו לאחר זמן קצר).

ב. הרג פעיל מבצעי של חמא"ס בשכם כנקמה על חיסולו של סמיח מדהון, מפקד גדודי חללי אלאקצא בעזה.

ג. הצתה של מוסדות, בתי עסק, משרדי אגודות צדקה ובניינים השייכים לתשתית האזרחית של החמא"ס.

ד. כניסה והשתלטות על מוסדות פוליטיים המזוהים עם החמא"ס (כגון בניין המועצה המחוקקת בראמאללה).

חמושים מגדודי חללי אלאקצא במשרדי חמא"ס בשכם (אלערביה, 16 ביוני)

פיזור ממשלת האחדות והקמת ממשלת חירום המזוהה עם פת"ח

10.ב-14 ביוני לפנות ערב, בתום השתלטות חמא"ס על רצועת עזה, הוציא יו"ר הרשות הפלסטינית אבו מאזן שלושה צווים נשיאותיים בהם קרא לפזר את ממשלת האחדות, שהוקמה ב-17 במרץ 2007 בעקבות הסכם מכה. בצווים הללו הוכרז על קיום מצב חירום ועל כוונה להקים ממשלת חירום.

11. שלושה ימים לאחר מכן, ב- 17 ביוני, הוכרז על הקמת ממשלת חרום בראשות **סלאם פיאצ'**, שר האוצר בממשלת האחדות המפוטרת. הממשלה כוללת כ- 12 שרים המורכבת מאנשי פת"ח, מאישים עצמאיים המזוהים עם אבו מאזן ופת"ח ומאנשי שמאל. בממשלה ייצוג נרחב לנוצרים ולנשים. מוצא מרבית השרים הינו מהגדה ומקצתם מהרצועה. הממשלה הינה בעלת אופי מקצועי ונעשה בה מאמץ להפגין אחדות של מגוון כוחות פוליטיים וחברתיים נגד החמא"ס (פרטים על הרכב הממשלה ראו נספח א').

12. דוברים של תנועת החמא"ס שבו וגינו את הקמת הממשלה החדשה בטענה כי מהלכי אבו מאזן אינם חוקיים והם חסרי ערך מהבחינה המעשית. אסמאעיל הניה כינס ב- 15 ביוני מסיבת עיתונאים בה ציין כי המצאות החמא"ס בממשלת האחדות משקפת את הרצון הדמוקרטי של העם הפלסטיני וכי הממשלה הקיימת תמשיך לפעול (ערוץ אלאקצא, 15 ביוני). ממלא מקום המועצה המחוקקת אחמד בחר הצהיר (סוכנות ראמתאן, 16 ביוני) כי כל ממשלה חדשה שתקום תהיה בלתי חוקית עד אשר לא תקבל את אמון המועצה המחוקקת (בה יש לחמא"ס רוב).

אסמאעיל הניה במסיבת עיתונאים בה דחה את מהלכי אבו מאזן (טלוויזית אלאקצא, 15 ביוני)

13. משמעות הדבר היא שעתה מתפקדות ברשות הפלסטינית שתי ממשלות, האחת ברצועת עזה והשנייה ביהודה ושומרון. כל אחת מהן טוענת ללגיטימיות וכל אחת תעשה מעתה מאמץ לזכות ללגיטימיות בינערבית ובינלאומית. בשלב זה הזירה הבינלאומית כולל ארה"ב ו"הרביעייה" מעניקה תמיכה נרחבת לאבו מאזן. מרבית העולם הערבי תומך באבו מאזן ומגנה את

מהלכי חמא"ס (כפי שהדבר מצא ביטויו בכינוס חירום של שרי החוץ של הליגה הערבית).

קריאת ח'אלד משעל לחידוש ההידברות בין חמא"ס לפת"ח נענתה בהתנגדות חריפה מצד תומכי אבו מאזן

14. בתום השתלטות החמא"ס על רצועת עזה, כשמראות הרצח וההרס עדיין לא נגוזו, נשא ח'אלד משעל ראש הלשכה המדינית של החמא"ס בדמשק נאום בעל טון פייסני בו קרא לחידוש ההידברות בין חמא"ס לפת"ח. תומכיו של אבו מאזן הזדרזו לדחות בחריפות את קריאתו ושבּו והגדירו את ההשתלטות על עזה כהפיכה צבאית נגד המוסדות הפלסטינים הלגיטימיים.

ח'אלד משעל במסיבת עיתונאים בה קרא להידברות בין חמא"ס לפת"ח (אלג'זירה, 15 ביוני)

15. להלן עיקרי דבריו של ח'אלד משעל (ערוץ אלג'זירה, 15 ביוני) :-

א. הרשות הפלסטינית לא תחולק בין עזה לגדה. תנועת החמא"ס אינה חותרת להקים מדינה ברצועת עזה משום שמדינה כזאת תיהפך בהכרח לבית הכלא הגדול ביותר בהיסטוריה.

ב. החמא"ס מכבדת את פת"ח ואת סמכותו של אבו מאזן אולם היא נאלצה לטפל בקבוצה מפת"ח, שהתעקשה למנוע ביטחון מהעם הפלסטיני באמצעות "אמירי המלחמות והאנרכיה". החמא"ס קוראת לפת"ח שלא להעביר את המשבר לגדה.

ג. הממשל האמריקאי, הקהילה הבינלאומית וה"אויב הציוני" נושאים באחריות העיקרית להתפתחויות האחרונות. עם זאת אין הפלסטינים יכולים לפטור עצמם מחלק מהאחריות.

ד. **דרוש דיאלוג פלסטיני בחסות ערבית בין חמא"ס לבין אבו מאזן ופת"ח על מנת לטפל בבעיה טיפול שורשי ואמיתי.** יש לשקם את מנגנוני הביטחון ולהפכם ל"מנגנונים לאומיים" ומקצועיים שלא יהיו בשליטה של פת"ח או חמא"ס.

16. דבריו אלו של ח'אלד משעל זכו לגינויים חריפים מצד פעילי פת"ח ותומכיו של אבו מאזן:

א. **מזכיר אש"פ יאסר עבד אלרבה** שלל את קריאתו של ח'אלד משעל לדיאלוג בחסות ערבית בציינו כי **"אין דיאלוג עם רוצחים"**. הוא הוסיף כי **"יש לפרק את הכוח המבצע של חמא"ס ושכוחות הביטחון הלאומי ישובו להיות כפי שהיו לפני אירועי עזה, לפני שמדברים על כל צעד שהוא לדיאלוג"**. הוא טען כי מאחורי המהלכים של חמא"ס עמדו גורמים אזוריים, שזהותם ידועה (רמז לאיראן) (סוכנות הידיעות הפלסטינית, 16 ביוני).

ב. **אחמד עבד אל רחמן, יועצו של אבו מאזן, שב והדגיש כי בעזה התחוללה הפיכה צבאית מתוכננת ע"י הנהגת החמא"ס נגד הלגיטימיות הפלסטינית ונגד ההליך הדמוקרטי באמצעותו עלתה החמא"ס לשלטון.** **" זהו מסר לעולם הערבי, כדי שכולם יידעו כי סוג כזה של ארגונים משתמשים בדמוקרטיה כדי להגיע לשלטון ולהתחזק, לאחר מכן [הם] מבצעים הפיכה נגדו. זהו מסר לעולם הערבי מהאוקיאנוס השקט עד למפרץ"**. הוא גם מנה את האישים בחמא"ס שלדבריו אחראים להפיכה שבוצעה ברצועה: **"סעיד ציאם, מחמוד אלזהאר, אחמד אלג'עברי ונזאר ריאן"** (ערוץ אלג'זירה, 15 ביוני).

ג. **מחמד אלחוראני, חבר המועצה המהפכנית בפת"ח ציין כי מתק השפתיים של ח'אלד משעל אינו יכול לכפר על מה שהתרחש בעזה:**

"מהפכה, שימוש בכוח נגד המוסדות הלגיטימיים הפלסטינים ונגד כוחות הביטחון הלאומי" (טלוויזיה אלערביה, 15 ביוני).

החמא"ס שבה ומודיעה כי היא פועלת לשחרורו של אלן ג'ונסטון

17. אסמאעיל הניה קרא לשחרורו של כתב ה-BBC החטוף אלן ג'ונסטון (ערוץ אלאקצא, 15 ביוני). החמא"ס הודיעה כי היא נקטה "צעדים מעשיים" להבטיח את שחרורו של ג'ונסטון (אי.פי. עזה, 15 ביוני). החמא"ס הודיעה גם כי היא מנהלת מגעים עם החוטפים על מנת להביא לשחרורו של ג'ונסטון (רויטרס, עזה, 15 ביוני). נמסר כי פעילי חמא"ס מתגודדים סביב מגורי החמולה של דע'מש בשכונת אלצברה בעזה, שם מוחזק ככל הנראה אלן ג'ונסטון (אתר פאל-מדיה, 16 ביוני). נראה לנו כי החמא"ס מנסה להפגין "אחריות" ו"רצון טוב" כלפי הבריטים כאמצעי לקבלת לגיטימציה בינלאומית לאחר השתלטותה על רצועת עזה.

נספח

הרכב הממשלה הפלסטינית החדשה (תמונת מצב ראשונית)

כללי

1. ב-17 ביוני הודיע אבו מאזן על הקמת ממשלה חדשה בראשות ד"ר סלאם פיאצי. זאת כשלושה חדשים לאחר השבעת ממשלת האחדות הפלסטינית (17 במרץ, 2007), שהוקמה בעקבות הסכם מכה.

2. הממשלה החדשה **כוללת 12 שרים**. מצויים בה פעילי פת"ח, אישים עצמאיים (המזוהים עם הקו המדיני של אבו מאזן) ונציגים של גורמי שמאל (שר המקורב ל"מפלגת העם"; שר שהיה בעבר חבר בחזית העממית לשחרור פלסטין). יש בה איזון בין נוצרים למוסלמים וייצוג לנשים (שתי שרות). רוב השרים מוצאם מהגדה ומקצתם מהרצועה. הרכב הממשלה מעיד על מגמה להפגין אחדות של מגוון כוחות פוליטיים וחברתיים ללא השתתפות החמא"ס. מזכ"ל הנשיאות הודיע כי שמות של שרים נוספים שיצטרפו לממשלה יוצגו בקרוב (ynet, 17 ביוני).

3. להלן תמונת מצב ראשונית אודות הרכב הממשלה המבוססת על דיווחי סוכנויות הידיעות מען, ופא ו- PNN ; (17 ביוני, נכון לשעה 1300). למקצת מהשרים צורף סיכום ביוגרפי קצר.

הרכב הממשלה¹

ראש הממשלה - ד"ר סלאם ח'אלד עבדאללה פיאצ'

- ✓ **שם מלא** : ד"ר סלאם ח'אלד עבדאללה פיאצ'.
- ✓ **מוצא/מקום לידה** : יליד 1952, טול כרם.
- ✓ **שיוך ארגוני** : חבר המועצה המחוקקת מטעם סיעת "הדרך השלישית". משמש כיו"ר ועדת התקציב של המועצה המחוקקת.
- ✓ **מצב משפחתי** : נשוי ואב לשלושה ילדים.
- ✓ **השכלה** : מומחה לענייני כספים וד"ר לכלכלה מאוניברסיטת טקסס.
- ✓ **מאפייני פעילותו** : בעל מוניטין ואמינות בקרב הקהילה הבינלאומית. שימש כנציג קרן המטבע הבינלאומית ברשות הפלסטינית וכמנהל אזורי של "הבנק הערבי" בשטחים. כיהן כשר אוצר וכיו"ר מועצת המנהלים של "קרן ההשקעות הפלסטינית" בממשלות אבו מאזן ואבו עלאא' והצליח להביא ליציבות מסוימת במצב התקציבי ברשות ולקידום רפורמות משמעותיות.
- ✓ בשנה האחרונה גברה מעורבותו בפוליטיקה והוא מונה (דצמבר 2006) לראש המחלקה הכלכלית של אש"פ במטרה להגביר את שליטתו של אבו מאזן בכספי הסיוע הפלסטיני.

¹ מדובר בפרטים ראשוניים נכון ל-17 ביוני 1600.

שר הפנים והעניינים האזרחיים - עבד אלרזאק אליחיא

✓ **מאפייני פעילותו:** שימש בעבר כשר הפנים. מקורב לפת"ח. היה חבר בוועד הפועל של אש"פ וראש צבא השחרור הפלסטיני.

✓

שר הממשל המקומי ושר החקלאות - זיאד אלבנדכ

✓ **מוצא, שיוך עדתי:** נוצרי מבית לחם.

✓ **מאפייני פעילותו:** מקורב לפת"ח. שימש בעבר כשר התיירות והארכיאולוגיה ברשות הפלסטינית.

שרת התיירות וענייני נשים - ח'לוד פרנסיס ח'ליל דעיבס

שם מלא: ח'לוד פרנסיס ח'ליל דעיבס.

✓ **מוצא/מקום לידה:** ילידת 1965, נוצרייה מבית לחם בעלת תעודת זהות מזרח ירושלמית.

✓ **שיוך ארגוני:** מזוהה עם הפת"ח. אינה חברת המועצה המחוקקת.

✓ **מצב משפחתי:** נשואה.

✓ **השכלה:** ד"ר לארכיטקטורה מאוניברסיטת האנובר (סיימה לימודיה ב-1995).

✓ **מאפייני פעילות:** שימשה כשרת התיירות בממשלת האחדות הפלסטינית. מנהלת את המרכז לשמירה על המורשת התרבותית בבית לחם. מתאמת פרויקטים של האיחוד האירופי לשמירת המורשת התרבותית. מנהלת פרויקט שיקום אתרים היסטוריים בבית לחם. חברה

באיגוד המהנדסים הפלסטינים והירדנים ובאגודת הארכיטקטים הפלסטינים.

שר הכלכלה והעבודות הציבוריות - מחמד חסונה

✓ **מאפייני פעילות** : חבר במועצה המנהלת של ההתאחדות הכללית לתעשיות הפלסטיניות.

✓

שרת התרבות - למיס אלעלמי

✓ **שיוך ארגוני** : עצמאית

✓ **השכלה** : בעלת תואר שני ביישומים בשפות שונות מאוניברסיטת אדינבורו בבריטניה ותואר שני מהאוניברסיטה האמריקאית בביירות בספרות אנגלית.

✓ **מאפייני פעילות** : מנכ"ל "הצוות העצמאי לזכויות האזרח" . חברה במועצה המיעצת של אוניברסיטת אלקדס הפתוחה.

שר התכנון והעבודה - ד"ר סמיר עבדאללה

✓ **שיוך ארגוני** : מקורב ל"מפלגת העם" .

✓ **השכלה** : ד"ר לכלכלה.

שר הבריאות - פתחי אבו מע'לי (או מהלי)

✓ **השכלה** : ד"ר לרפואה

✓ **מאפייני פעילות** : מנהל פרויקטים בענייני בריאות בארגון הבריאות העולמי.

שר ההסברה והמשפטים - ריאצ' אלמלאכי

✓ **שיוך ארגוני** : היה חבר בחזית העממית לשחרור פלסטין.

שר ההקדשים האסלאמיים וענייני חברה - ג'מאל בואטנה

✓ **מאפייני פעילות** : משמש כמופתי של אזור ראמאללה.

שר התחבורה והתעבורה - משהור אבו דקה

✓ **מוצא** : מעזה

✓ **השכלה** : ד"ר לטכנולוגיות המידע.

✓ **שיוך ארגוני** : עצמאי

✓ **מאפייני פעילות** : היה מנכ"ל התאחדות חברות מערכות המידע הפלסטיניות בראמאללה ויועץ משרד התקשורת הפלסטיני.

השר לענייני אסירים נוער וספורט - אשרף אלעג'רמי

✓ **מוצא** : מעזה